

HOC VINCES

Op de conferentie van Europese kerken te Nyborg is veel gesproken over het einde van het Constantijnse tijdperk. Keizer Constantijn was de man, die het kruis op het vaandel van de troepen aanbracht. Later vertelde hij Eusebius, dat hij een kruis in de lucht had gezien met de woorden „hoc vinces” (Hierin zult gij overwinnen). Hij maakte een einde aan de kerkvervolgingen. Vanaf die tijd beschermde (en controleerde) de staat de kerk.

Hoe anders is het nu al in Oost-Duitsland. Wie daar niet deelneemt aan de communistische jeugdwijding kan zich niet in laten schrijven aan een universiteit. De staat werd weer de tegenstander van de kerk. Deze antwoordde daarop door de jonge mensen, die wel deelnamen aan de communistische „belijdenis” de toegang tot haar belijdeniscatechisatie te ontzeggen.

Vijf kinderen van een predikant, wiens vrouw evenals hij academisch onderlegd is, werken in een fabriek, omdat zij de jeugdwijding weigerden. De kerk heeft haar „starre houding” echter laten varen, want, schreef een buitenlands blad: „Zij kan niet van al haar leden zulke offers verwachten. Het zijn niet allemaal heiligen en martelaren.”

GEWONE MENSEN

Toen ik die woorden las, moest ik denken aan wat ik juist gelezen had in het boek „Handelingen van de martelaren van Scilli” een geschrift uit de dagen van de kerkvervolgingen.

De Romeinse proconsul Saturnius eist dat de christenen die voor zijn rechtbank zijn gesleept bij de keizer zullen zweren: Cirtinus antwoordde: Wij vrezen geen ander dan de Here God, die in de hemel is. Donata zei: Wij eren de keizer als keizer, maar vrezen God. Vestia zei: Ik ben een christin. Toen het oordeel was voorgelezen, dat zij door het zwaard zouden sterven zei Speratus: „Gode zij dank. Nartzalus zei: Vandaag zijn we martelaren in de hemel. God zij dank.”

Waren deze mensen uitzonderlijke christenen in die dagen? De „brief van Dionetus” beschrijft het leven van de doorsnee-gelovigen: „Christenen verschillen niet van andere mensen door landsaard, spraak of kledij. Want zij wonen niet in eigen steden en kennen geen eigen taal.... Ieder land is hun vaderland.... Ze brengen hun tijd door op aarde, maar hun burgerrecht is in de hemel”. Deze gewone christenen, van wie nog gezegd wordt, dat ze landswetten trouw gehoorzamen, waren tot grote offers in staat.

BURGERRECHTEN

Wij zijn geneigd onze kerk met hen te vergelijken en dan somber te gaan klagen. Vanmorgen nog hoorde ik een collega, die een artikel bewerkte, de opmerking maken: Ik heb al drie keer geschrapt dat het zo slecht gaat met de kerk. Ze zeggen het zo vaak dat het niets meer zegt.

Nee, ik ga de kerk niet voor de vierde maal aan de kaak stellen. Wel vraag ik al die grage klagers: Hebt u al gedaan wat Israël in Richteren, het meest actuele boek van het Oude Testament, deed als het in nood was? Het bad en steeds weer lezen we dan: God verwekte hun een verlosser. Soms was het een held, dan weer een ambtenaar of boer, maar steeds was het Gods man. Mannen als Calvijn, Comrie, Kohlbrugge en Kuiper komen in antwoord op gebed.

Onlangs klaagde een blad, dat de christelijk georganiseerde arbeiders even materialistisch zijn als de andere. Ik vroeg me toen af, of veel christenen nog wel weten dat God ons hemelse burgerrechten heeft geschonken. Velen klemmen zich vast aan aardse verlangens omdat de hemel zo onzeker is. Ze zien alleen maar het woordje „niet” in de tekst: Tenzij iemand wederom geboren wordt kan hij het Koninkrijk Gods niet ingaan. Christus opent in Johannes 3 echter de deur. Wederom geboren is hij die opziet naar het kruis, waar de Koning hangt in zijn plaats.

We spreken tegenwoordig veel over onze aardse opdracht, we behoren ons wat meer te bezinnen op onze hemelse burgerrechten. Deze rechten werden voor ons op Golgotha verworven.

Protestants ziekenhuis in Brussel:

„Loop maar met ons mee....” had de brievenbesteller gezegd, toen we hem de weg vroegen. en zo liepen we dan eerst door een paar drukke Brusselse straten en betraden tenslotte de stoep van een kleine witte villa. „Protestants ziekenhuis” stond er op de voorgevel. We behoefden niet lang te twifelen, want terwijl we in de „salle d'attente” het werkwoord „wachten” verwoegden, hoorden we in een kamer naastaan verpleegsters ijverig repeteren voor een declamatorium. De vriendelijke factuur zat intussen in een der

EEN VERTROUWDE
INSTELLING

den voorzien van glimmend zeil en overal waar de verf was weggesleten, werd deskundig een nieuwe laag uitgestreken.

Nooit hopeloos

gaan? Ze had er vijftien jaar gewoond, heeft er vele vrienden en bekenden en... ze spreekt vloeiend Frans, wat heel belangrijk is voor het dagelijks werk.

Over Frans gesproken: welke verpleegster be-

verbrak zijn zwijgen

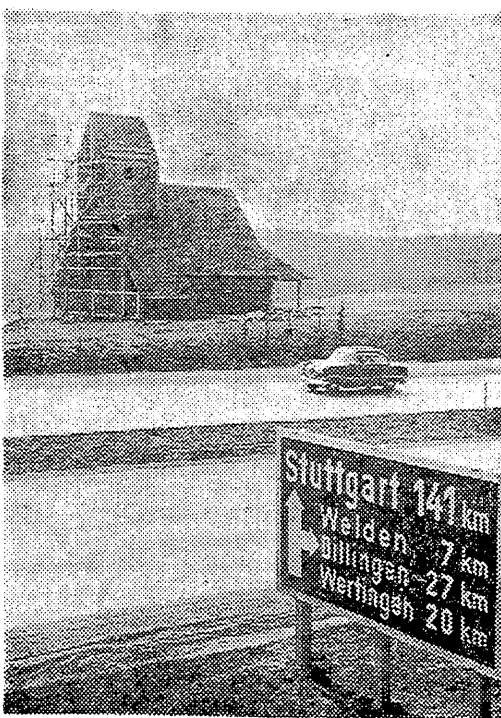
Een brief aan een predikant
in Oost-Duitsland

KARL BARTH heeft een brief geschreven aan een predikant, die leeft onder een overheid, die hem de mond wil snoeren. Dit is niet de eerste maal. Vóór de oorlog richtte hij een bemoedigend schrijven aan de Duitse voorgangers, die de knie niet wilden buigen voor Hitler, en tijdens de oorlog schreef hij Nederlandse vrienden een brief, die op microfilm in de holle kies van een koerier ons land bereikte. Toch is het wel de eerste maal, want de theoloog, die in de dagen van het Nazidom de geestelijke leiders opriep om niet te buigen voor geweld, heeft tegenover de predikanten, die onder Sowjetdruk leven, steeds gezwezen.

„Waarom zwijgt Karl Barth over Hongarije?” schreef de Amerikaanse theoloog, Reinhold Niebuhr, toen de Russische schering zich verweefde met de inslag van Hongaars verraad tot een net, dat strakker werd aangehaald dan ooit. Niebuhr vertolkte toen de gedachte van velen.

Barth zwijgt nu niet langer. Een predikant uit Oost-Duitsland heeft zich tot hem gewend om een woord, zoals hij vóór en

tijdens de oorlog richtte tot predikanten, die vastgelopen waren onder de druk van buiten. Acht vragen, die de meest fundamentele aspecten van het leven achter het ijzeren gordijn raken, legt hij de theoloog voor en smeekt als het ware om een antwoord. Barth heeft deze kreet om hulp niet kunnen weerstaan; hij heeft geantwoord en het hele westen mag over de schouder van de man meelesen.

In Zuid-Duitsland is vlak naast een grote snelverkeersweg een kerk gebouwd. Haastige automobilisten behoeven nu niet de weg te verlaten en op zoek te gaan naar een kerk als zij een ogenblik de stilte willen zoeken....

„De communisten eisen van ons dat wij een loyaliteitsverklaring afleggen aan het regiem. Mogen wij dat doen als christenen?” vraagt de man. „Ik heb wel eens gehoord dat „stillen in den lande” het Derde Rijk weggebeden hebben. Mogen wij het communisme wegbidden?” vraagt hij verder. „Mag de kerk zich verzetten, als de staat haar het recht ontnemt om het woord in alle openbaarheid uit te dragen?” „Is het juist van de kerk, dat zij predikanten onder tucht plaatst, die de druk niet langer kunnen verdragen en hun gemeente in de steek laten door naar het westen te vluchten?” De vragen stapelen zich op en het zijn niet slechts vragen van één enkele man, het zijn vragen, waarmee de hele kerk in Oost-Duitsland worstelt.

Het antwoord?

En het antwoord? In 45 pagina's vol moeizame zinnen wijst Barth de man een weg. Maar is het de weg van de Bijbel? Velen hebben ernstige bedenkingen, omdat Barth de Kerk oproept tot weerloosheid, en de christenen toestaat om de communistische loyaliteitsverklaring te tekenen.

Eer Barth zich er toe zet, om de vragen te beantwoorden, schrijft hij een inleiding om uit te leggen waarom hij tot nu toe gezwezen heeft. Het is alsof hij vele verontwaardigde opmerkingen over zijn zwijgen een tere plek in zijn hart hebben geraakt. Hij kan het tenminste niet nalaten eerst de Amerikaanse theoloog, Reinhold Niebuhr, een veeg uit de pan te geven. „Waarom zwijgt Karl Barth over Hongarije?” schreef deze en nu antwoordt de theoloog van Bazel: „Op die vraag ben ik indertijd niet geen woord ingegaan. Het was met de klomp aan te voelen, dat dit geen echte vraag was. Zij kwam niet voort uit de praktische nood van een christen, die met een ander tot uitwisseling van gedachten en tot gemeenschap wil komen, maar uit de zelfverzekerdheid van een uitgekookt westers politicus, die, zoals politici dat graag doen, een tegenstander op glad ijs wil lokken om mij zijn primitief anticommunisme te laten belijden of me als een heimelijke communist te ontmaskeren.”

Op glad ijs

Karl Barth heeft zich nu op glad ijs gewaagd. We zijn van

De brief bevat veel waardevolle gedachten. Wij twifelen er niet aan of velen in Oost-Duitsland zullen hem met instemming lezen en zich erdoor gesterkt voelen om de moeilijke strijd vol te houden en ondanks de problemen het Woord van God te blijven verkondigen. Barth wijst hun er op, dat de atheïsten God wel kunnen loochenen, maar niet kunnen ontlopen. Trouwens de god, die zij loochenen, is de god, die zij hebben gezien in de levens van de christenen, niet de God die hemel en aarde heeft geschapen. Barth raadt: Als u een man hoort pochen, dat hij God wel kan missen, moet u hem niet eren door angstig in uw schulp te kruipen, maar zijn ongelof met een vrolijk ongelof beantwoorden, een ongelof in de kracht van deze man.

Maar de brief heeft ook andere aspecten. Barth gaat uit van de tekst over de brullende leeuw, die rond gaat om te verslinden, nl. I Petrus 5:9. Hij geeft toe dat wel iets van die brullende leeuw openbaar wordt in het communisme, maar weigert het communisme met de duivel en de anti-christ te vereenzelvigen. Barth ziet in de westerse wereld veel meer trekken van de antichrist dan in het harde communisme. Hij schrijft: „Bij u openbaart het totalitaire systeem zich openlijk in partij, propaganda en politiek. In het westen in het geniep via de almachtige pers, privé-bezit, protserigheid en publieke opinie.” Barth verzet zich met hand en tand tegen het zwart-wit schema dat het goddeloze oosten stelt tegenover het christelijke westen. Van een christelijk westen wil hij niets weten. Voor hem zijn beide systemen even verwerpelijk.

Tuchtroede

Barth heeft oog voor de mogelijkheid dat in het communisme het gericht van God openbaar wordt. Hij noemt het zelfs de tuchtroede van God, die de kerk tot bekering moet roepen. Maar hij wil de vrijheid van het westen niet zien als een genade van God om ons nog de gelegenheid te geven tot bekering te komen. Barth, die het westen en vooral de christenen daar een zwart-wit schema verwijt is vervallen in een even primitief zwart-wit schema. Het westen is volgens Barth op weg naar een zelfverkozen ondergang. Heeft hij het geloof verloren in de mogelijkheid van een geestelijk ontwaken?

Wij zijn geneigd onze kerk met hen te vergelijken en dan somber te gaan klagen. Vanmorgen nog hoorde ik een collega, die een artikel bewerkte, de opmerking maken: Ik heb al drie keer geschrikt dat het zo slecht gaat met de kerk. Ze zeggen het zo vaak dat het niets meer zegt.

Nee, ik ga de kerk niet voor de vierde maal aan de kaak stellen. Wel vraag ik al die grage klagers: Hebt u al gedaan wat Israël in Richteren, het meest actuele boek van het Oude Testament, deed als het in nood was? Het bad en steeds weer lezen we dan: God verwekte hun een verlosser. Soms was het een held, dan weer een ambtenaar of boer, maar steeds was het Gods man. Mannen als Calvijn, Comrie, Kohlbrugge en Kuiper komen in antwoord op gebed.

Onlangs klaagde een blad, dat de christelijk georganiseerde arbeiders even materialistisch zijn als de andere. Ik vroeg me toen af, of veel christenen nog wel weten dat God ons hemelse burgerrechten heeft geschonken. Velen klemmen zich vast aan aardse verlangens omdat de hemel zo onzeker is. Ze zien alleen maar het woordje „niet” in de tekst: Tenzij iemand wederom geboren wordt kan hij het Koninkrijk Gods niet ingaan. Christus opent in Johannes 3 echter de deur. Wederom geboren is hij die opziet naar het kruis, waar de Koning hangt in zijn plaats.

We spreken tegenwoordig veel over onze aardse opdracht, we behoren ons wat meer te bezinnen op onze hemelse burgerrechten. Deze rechten werden voor ons op Golgotha verworven.

In Zuid-Duitsland is vlak naast een grote snelverkeersweg een kerk gebouwd. Haastige automobilisten behoeven nu niet de weg te verlaten en op zoek te gaan naar een kerk als zij een ogenblik de stilte willen zoeken.

„Mag de kerk zich verzetten, als de staat haar het recht ontnemt om het woord in alle openbaarheid uit te dragen?” „Is het juist van de kerk, dat zij predikanten onder tucht plaatst, die de druk niet langer kunnen verdragen en hun gemeente in de steek laten door naar het westen te vluchten?” De vragen stapelen zich op en het zijn niet slechts vragen van één enkele man, het zijn vragen, waarmee de hele kerk in Oost-Duitsland worstelt.

Het antwoord?

En het antwoord? In 45 pagina's vol moeizame zinnen wijst Barth de man een weg. Maar is het de weg van de Bijbel? Velen hebben ernstige bedenkingen, omdat Barth de Kerk oproept tot weerloosheid, en de christenen toestaat om de communistische loyaliteitsverklaring te tekenen.

Eer Barth zich er toe zet, om de vragen te beantwoorden, schrijft hij een inleiding om uit te leggen waarom hij tot nu toe gezweven heeft. Het is alsof hij vele verontwaardigde opmerkingen over zijn zwijgen een tere plek in zijn hart hebben geraakt. Hij kan het tenminste niet nalaten eerst de Amerikaanse theoloog, Reinhold Niebuhr, een veeg uit de pan te geven. „Waarom zwijgt Karl Barth over Hongarije?” schreef deze en nu antwoordt de theoloog van Bazel: „Op die vraag ben ik indertijd met geen woord ingegaan. Het was met de klomp aan te voelen, dat dit geen echte vraag was. Zij kwam niet voort uit de praktische nood van een christen, die met een ander tot uitwisseling van gedachten en tot gemeenschap wil komen, maar uit de zelfverzekerdheid van een uitgekoekt westers politicus, die, zoals politici dat graag doen, een tegenstander op glad ijs wil lokken om mij zijn primitief anticommunisme te laten belijden of me als een heimelijke communist te ontmaskeren.”

Op glad ijs

Karl Barth heeft zich nu op glad ijs gewaagd. We zijn van mening dat deze brief ons duidelijk leert waarom Barth in de dagen van de Hongaarse opstand zweeg.

evenals de vriendschap uit Nederland....

„Niets”

Toch gingen we niet in dit huis op bezoek om u te vertellen van de dingen die allemaal nodig zijn. We gingen eigenlijk zo maar naar binnen, uit belangstelling, want er gebeurde „niets”: geen jubileum, geen opening van een nieuwe vleugel, niets.... Tenminste, als u het „niets” wilt noemen, dat werk van evangelische naastenliefde wordt verricht, de verzorging van zieke medemensen, die door de Schepper de adem van het leven kregen ingeblazen. Een eenvoudig werk in het geloof, dat barmhartigheid het altijd wint.

„Mag de kerk zich verzetten, als de staat haar het recht ontnemt om het woord in alle openbaarheid uit te dragen?” „Is het juist van de kerk, dat zij predikanten onder tucht plaatst, die de druk niet langer kunnen verdragen en hun gemeente in de steek laten door naar het westen te vluchten?” De vragen stapelen zich op en het zijn niet slechts vragen van één enkele man, het zijn vragen, waarmee de hele kerk in Oost-Duitsland worstelt.

Maar de brief heeft ook andere aspecten. Barth gaat uit van de tekst over de brullende leeuw, die rond gaat om te verslinden, nl. I Petrus 5:9. Hij geeft toe dat wel iets van die brullende leeuw openbaar wordt in het communisme, maar weigert het communisme met de duivel en de antichrist te vereenzelvigen. Barth ziet in de westerse wereld veel meer trekken van de antichrist dan in het harde communisme. Hij schrijft: „Bij u openbaart het totalitaire systeem zich openlijk in partij, propaganda en politiek. In het westen in het geniep via de almachtige pers, privé-bezit, protserigheid en publieke opinie.” Barth verzet zich met hand en tand tegen het zwart-wit schema dat het goddeloze oosten stelt tegenover het christelijke westen. Van een christelijk westen wil hij niets weten. Voor hem zijn beide systemen even verwerpelijk.

Tuchtroede

Barth heeft oog voor de mogelijkheid dat in het communisme het gericht van God openbaar wordt. Hij noemt het zelfs de tuchtroede van God, die de kerk tot bekering moet roepen. Maar hij wil de vrijheid van het westen niet zien als een genade van God om ons nog de gelegenheid te geven tot bekering te komen. Barth, die het westen en vooral de christenen daar een zwart-wit schema verwijt is vervallen in een even primitief zwart-zwart schema. Het westen is volgens Barth op weg naar een zelfverkozen ondergang. Heeft hij het geloof verloren in de mogelijkheid van een geestelijk ontwaken?

Deze instelling blijkt het beste uit de antwoorden, die Barth geeft op de vragen. Daar is b.v. de vraag of het geoorloofd is te bidden dat God het communistische regiem zal wegnemen. Wie deze vraag leest, denkt onmiddellijk aan het boek Richteren, waar we telkens weer lezen: „Toen riepen de Israëlieten tot de Here.” Barth echter vraagt: „Bent u niet bang dat God uw gebed zou kunnen verhoren en u op een morgen plotseling zou ontwaken bij de „vleespoten van Egypte” met verplichtingen aan de „American way of life?”

Onverantwoord

We geloven dat Barth hier een volkomen onverantwoorde tegenstelling maakt. Het is de vraag of we de „American way of life” (de Amerikaanse levensstijl) op een lijn mogen stellen

Protestants ziekenhuis in Brussel:

EEN VERTROUWDE INSTELLING

„Loop maar met ons mee....” had de brievenbesteller gezegd, toen we hem de weg vroegen, en zo liepen we dan eerst door een paar drukke Brusselse straten en betraden tenslotte de stoep van een kleine witte villa. „Protestants ziekenhuis” stond er op de voorgevel. We behoeften niet lang te twijfelen, want terwijl we in de „salle d'attente” het werkwoord „wachten” verwoegden, hoorden we in een kamer naastaan verpleegsters ijverig repeteren voor een declamatorium. De vriendelijke factuur zat intussen in een der ziekenzaaltjes, want zijn vader was er opgenomen.

„Het kwartiertje na het eten is het beste geschikt om wat in te studeren”, zegt ons een ogenblik later de directrice, zuster K. Clowting, „want verder op de avond komt er toch niets van. Te druk...” zegt ze, terwijl ze een ouderwetse zwengelteléfono tot zwijgen brengt. „Mag ik even? Voici la clinique protestante....”

Vertrouwd

Het protestantse ziekenhuis te Brussel is voor velen in de Belgische hoofdstad en wijde omgeving een vertrouwde instelling. Doktoren hebben plezier in het kleine, o, zo propere ziekenhuis, waar alles even correct en vriendelijk toegaat. En de patiënten zijn vol lof. „Hier is zo'n intieme sfeer”, vindt een jonge Waalse, die pas moeder is geworden. Haar ogen betasten liefdevol een vaasje helrode tulpen, die haar woorden nog meer nadruk geven. Haar man, juist op bezoek, knikt instemmend: „Mais oui, très intime....” Zij en honderden Belgen hebben hun weg gevonden naar dit Nederlandse ziekenhuis, dat vooral voor de protestantse Belgen (en honderden dito Nederlanders) een vertrouwde klank heeft verkregen.

Het is niet altijd zo gunstig geweest, want vooral de laatste jaren was het huis een beetje in verval geraakt. De kas was leeg en het aantal patiënten kon men soms op de vingers van twee handen tellen. De laatste twee jaar is er echter het een en ander gebeurd: de kamers kregen een frisser aanzien, de vloeren wer-

den voorzien van glimmend zeil en overal waar de verf was weggesleten, werd deskundig een nieuwe laag uitgestreken.

Nooit hopeloos

Het ziekenhuis werd in de laatste jaren van de eerste wereldoorlog opgericht door ds. W. Hoek, wiens naam is gebeteld in een gedenksteen in de hal. De oprichters beseften wel, dat het huis nooit een bijzonder grote omvang zou krijgen. De strijd om het bestaan was menigmaal zwaar, maar het is nooit hopeloos geweest. Ieder, die het ziekenhuis diende, vertrouwde ook, dat de grote Heelmeester het werk zou zegenen.

In het materiële vlak onder-vond men van tijd tot tijd de steun van een groep Nederlandse vrienden, verenigd in de „Stichting voor het Protestantse ziekenhuis te Brussel” (Haanplein 18, Den Haag, giro 13.76.00). Vandaar dat mooie röntgentoestel, glimmend nieuw, bijeengegaard uit honderden kleine (en soms grote) giften van vaderlandse vrienden. Dergelijke voorzieningen kan het huis zelf niet zo best bekostigen, omdat, huiselijk gezegd, het huishoudboekje dat niet toelaat. Toch, geldzorgen overheersen niet in dit blijmoedige ziekenhuis, waar de christelijke barmhartigheid op de voorgrond staat.

Discreet liggen bijbeltjes en gedeelten van het evangelie (in het Frans en Vlaams) in nachtkastjes. Menigmaal verdwijnt er eentje en dan wordt er zonder een woord van navraag een nieuw exemplaar neergelegd. Een bejaarde dame wilde na haar verpleging een bijbel meenemen. Zij kreeg er één van de directrice, natuurlijk. Maar opzettelijk iedere patiënt met het evangelie benaderen — neen, dat gebeurt niet. „In de levenshouding van de mensen in ons huis en in de sfeer proberen we een stuk christendom te vertolken” zegt zuster Clowting.

In Leiden

Voordat zij haar functie aanvaardde, was zij geruime tijd werkzaam in het Leidse diaconessenhuis, met welke instelling zij nog in relatie staat. De laatste tijd was ze er waarnemend directrice, zodat ze niet alleen met de verpleging maar ook met de zakelijke kanten van een ziekenhuis vertrouwd is geraakt. Waarom ze naar Brussel is ge-

gaan? Ze had er vijftien jaar gewoond, heeft er vele vrienden en bekenden en... ze spreekt vloeiend Frans, wat heel belangrijk is voor het dagelijks werk.

Over Frans gesproken: welke Nederlandse verpleegster beheerst die taal? Het ziekenhuis zit te springen om een operatie-zuster, die de meestal Frans sprekende chirurgen kan assisteren. Tijdelijk helpt nu een zuster van de directrice, maar dat kan niet lang meer duren. Ja, dat personeelsvraagstuk!

Dezer dagen zijn twee verpleegsters naar Nederland teruggedaan. Zij hadden er fijn gewerkt, maar op den langen duur blijft het vaderland toch wel trekken. Een paar jaar buitenlandse ervaring vindt iedereen prachtig, maar dan... Personeel is zorg nummer één. Verder zijn er wat kleine zorgjes; beter gezegd: wensen. Om iets te noemen: de verlichting op de zalen moet echt wel verbeterd worden, de keukenruimte is te klein en de lampen in de (goed ingerichte) operatiekamers zijn al lang niet meer voldoende. Maar dat kost een paar duizend gulden. Wensen zullen er altijd wel blijven bestaan,

Zij schreven

ZIJ OOK....

Ds. J. v. d. Leek in de (Kamper) „Bazuin” over het gebed in het gezin:

Daarom zou ik ook de regel, dat vader in het gezin altijd voorgaat in het gebed, niet al te sterk willen handhaven. Zou niet precies om beurten, maar waarom zou zijn vrouw hem hierin niet afwisselen? Het zal voor haar een heilige oefenschool zijn. Waarom zouden ook niet, zo nu en dan, de grotere kinderen het eens doen? Het geldt zeker ook hier: jong gewend, oud gekend.

ZWARE STRIJD

Ds. L. Vroegindewey in het „Gereformeerd Weekblad” (uitg. Bout):

Dus blijft ons, nu de synode geweigerd heeft haar toelating van de vrouw tot het ambt uit de Heilige Schrift te funderen of in te trekken niet anders over dan een zware strijd te voeren in de Kerk. Niemand weet nog waar dit toe zal leiden. Het is geen aangenaam vooruitzicht bij de ingang van het nieuwe jaar.

KERK EN POLITIEK

De verkiezing begint haar schaduwen vooruit te werpen in de kerkbladen. In „Hervormd Nederland” schrijft ds. F. H. Landsman:

Als hervormden trekken wij gaarne te velde tegen het euvel van de verzuiling. Terecht, naar het ons voorkomt, als wij daarmede bedoelen op te trekken tegen de ontkerstening van de algemene instellingen en organen in ons volksleven, die het onvermijdelijk gevolg van een radicale verzuiling zou zijn.

Maar anderzijds vergeten wij daarbij wel eens dat wij er dankbaar voor mogen zijn dat er nog krachten, die in het christelijk geloof haar oorsprong vinden, in ons volksleven werkzaam zijn en zich ook in het gewone leven willen laten gelden.

ONFEILBAARHEID

Prof. dr. J. Severijn haakt aan bij een kerkelijk Oudejaarsoverzicht in „Woord en Dienst” en schrijft in „De Waarheidsvriend”:

Waarlijk, dit conflict met de belijdenis aangaande de Heilige Schrift, wordt niet overwonnen door wat de secretaris aangeeft als noodzakelijk nl. „de leer van de onfeilbaarheid van de openbaring Gods, waarvan de Schrift de oorkonde is, opnieuw te doordenken.” Het gaat niet om de doordenking, maar het gaat om de doorleving van de waarheid Gods, die ons in de Heilige Schrift wordt voorgesteld. Theologie kan de kerk niet uit de nood helpen, maar geloof in de Christus der Schriften.

Minder psalmen?

■ Nu de proefbundel van de nieuwe psalmen verschenen is blijken het er al honderd en tien te zijn. Iemand schreef al verontwaardigd, dat nu, met al die nieuwe gezangen, het aantal psalmen ook al tot tweederde werd teruggebracht, maar dat zal de bedoeling van de stichting wel niet zijn. (A. I. Koffeman)

W. Vulliamy Hollands

BARTH

Ik zijn zwijgen

en brief aan een predikant Oost-Duitsland

Over de nozems van Duitsland, de z.g. halbstarken, is een boek verschenen: „Die Skeptische Generation.“ Het laatste hoofdstuk is een gedicht van een nozem. Het blad „Jeugd en Evangelie“ gaf het in een uitstekende vertaling weer en wij kozen een aantal coupletten die de inhoud sprekend weergeven:

KARL BARTH
... eindelijk gesproken; had hij maar gezegen ...

...reven aan een predikant, die leeft onder een overheid, Dit is niet de eerste maal. Vóór de oorlog richtte hij een uitse voorgangers, die de knie niet wilden buigen voor hij Nederlandse vrienden een brief, die op microfilm in land bereikte. Toch is het wel de eerste maal, want de nazidom de geestelijke leiders opriep om niet te buigen predikanten, die onder Sowjetdruk leven, steeds gezwezen.

Hon-
eoloog,
sche-
g van
strak-
lebuhr
en.
predi-
ot hem
oor en

tijdens de oorlog richtte tot predikanten, die vasgelopen waren onder de druk van buiten. Acht vragen, die de meest fundamentele aspecten van het leven achter het ijzeren gordijn raken, legt hij de theoloog voor en smeekt als het ware om een antwoord. Barth heeft deze kreet om hulp niet kunnen weerstaan; hij heeft geantwoord en het hele westen mag over de schouder van de man meelezen.

„De communisten eisen van ons dat wij een loyaliteitsverklaring afleggen aan het regiem. Mogen wij dat doen als christenen?“ vraagt de man. „Ik heb wel eens gehoord dat „stille in den lande“ het Derde Rijk weggebeden hebben. Mogen wij het communisme wegbidden?“ vraagt hij verder. „Mag de kerk zich verzetten, als de staat haar het recht ontnemt om het woord in alle openbaarheid uit te dragen?“ „Is het juist van de kerk, dat zij predikanten onder tucht plaatst, die de druk niet langer kunnen verdragen en hun gemeente in de steek laten door naar het westen te vluchten?“ De vragen stapelen zich op en het zijn niet slechts vragen van één enkele man, het zijn vragen, waarmee de hele kerk in Oost-Duitsland worstelt.

Het antwoord?

En het antwoord? In 45 pag. na's vol moeilijke zinnen wijst Barth de man een weg. Maar is het de weg van de Bijbel? Velen hebben ernstige bedenkingen, omdat Barth de kerk oproept tot weerloosheid, en de christenen toestaat om de communistische loyaliteitsverklaring te tekenen.

Eer Barth zich er toe zet, om de vragen te beantwoorden, schrijft hij een inleiding om uit te leggen waarom hij tot nu toe gezwezen heeft. Het is alsof vele verontwaardigde opmerkingen over zijn zwijgen een tere plek in zijn hart hebben geraakt. Hij kan het tenminste niet nalaten eerst de Amerikaanse theoloog, Reinhold Niebuhr, een veeg uit de pan te geven. „Waarom zwijgt Karl Barth over Hongarije?“ schreef deze en nu antwoordt de theoloog van Basel: „Op die vraag ben ik indertijd niet een woord ingegaan. Het was met de klomp aan te voelen, dat dit geen echte vraag was. Zij kwam niet voort uit de praktische nood van een christen, die met een ander tot uitwisseling van gedachten en tot gemeenschap wil komen, maar uit de zelfverzekerdheid van een uitgekookt westers politicus, die, zoals politici dat graag doen, een tegenstander op glad ijs wil lokken om mij zijn primitieve anticommunistische te laten beliden of me als een heimelijke communist te ontmaskeren.“

Op glad ijs

Karl Barth heeft zich nu op glad ijs begeven. We zien nu

De brief bevat veel waardevolle gedachten. Wij twijfelen er niet aan of velen in Oost-Duitsland zullen hem met instemming lezen en zich erdoor gesterkt voelen om de moeilijke strijd vol te houden en ondanks de problemen het Woord van God te blijven verkondigen. Barth wijst hun er op, dat de atheïsten God wel kunnen loochenen, maar niet kunnen ontlopen. Trouwens de god, die zij loochenen, is de god, die zij hebben gezien in de levens van de christenen, niet de God die hemel en aarde heeft geschapen. Barth raadt: „Als u een man hoort pochen, dat hij God wel kan missen, moet u hem niet eren door angstig in uw schulp te kruipen, maar zijn ongeloof met een vrolijk ongeloof beantwoorden, een ongeloof in de kracht van deze man.“

Maar de brief heeft ook andere aspecten. Barth gaat uit van de tekst over de brullende leeuw, die rond gaat om te verslinden, nl. I Petrus 5:9. Hij geeft toe dat wel iets van die brullende leeuw openbaar wordt in het communisme, maar weigert het communisme met de duivel en de anti-christ te vereenzelvigen. Barth ziet in de westerse wereld veel meer trekken van de antichrist dan in het harde communisme. Hij schrijft: „Bij u openbaart het totalitaire systeem zich openlijk in partij, propaganda en politie; in het westen in het geniep via de almachtige pers, privé-bezit, protserigheid en publieke opinie.“ Barth verzet zich met hand en tand tegen het zwart-wit schema dat het goddeloze oosten stelt tegenover het christelijke westen. Van een christelijk westen wil hij niets weten. Voor hem zijn beide systemen even verwerpelijk.

Tuchtroede

Barth heeft ook voor de mogelijkheid dat in het communisme het gericht van God openbaar wordt. Hij noemt het zelfs de tuchtroede van God, die de kerk tot bekering moet roepen. Maar hij wil de vrijheid van het westen niet zien als een genade van God om ons nog de gelegenheid te geven tot bekering te komen. Barth, die het westen en vooral de christenen daar een zwart-wit schema vervult is vervallen in een even primitief zwart-wit schema. Het westen is volgens Barth op weg naar een zelfkerken ondergang. Heeft hij het geloof verloren in de mogelijkheid van een goedwillig oosten?

met de bloeddoordrenkte-sikkel-en-hamer-heerschappij. Maar betekent het wegvallen van het communisme een overheersing door de Amerikanen? Is God niet machtig om te verlossen? Volgens Barth mag het volk niet bidden om bevrijding. Het doet er beter aan te bidden om als oprecht christen achter het ijzeren gordijn te mogen leven.

We hebben ons afgevraagd bij het lezen van deze brief of de theoloog van de „triumf der genade“ achter het gericht van God geen genade kan ontdekken. Barth schijnt een daadwerkelijk verloren genade over het hoofd te zien.

Tot twee maal toe roept hij dan ook de christenen van Oost Europa toe, om loch vooraf Jeremia 29 te lezen. De profeet roept daar de ballingen van Babylon op om zich te onderwerpen aan de overweldiger. Maar Barth maakt bewijs, een verkeerd gebruik van dit hoofdstuk. Als Jeremia de brief schrijft, heeft hij dat de onderwerping zeventig jaar zal duren. Hij roept daarom niet in de eerste plaats op tot overgave aan de onderdrukker, maar tot onderwerping aan Gods oordeel, wetend dat achter dit oordeel reeds de genade van God openbaar wordt. Hoe anders liggen de zaken in het boek Richters, waar God door zijn Richters telkens weer oproept tot opstand. Barth is zo onder de indruk van Jeremia dat hij de trompetten van de Richters niet meer hoort.

Dit is dan ook de redeer dat hij tegen de Oost-Duitsers zegt om maar de door de communisten geëiste loyaliteitsverklaring te ondertekenen. Bovendien geeft hij eerst een westerse interpretatie aan. Let op: Barth roept niet in de eerste plaats op tot overgave in, want hij schrijft: „Er is nog zo iets als een loyale oppositie.“ Zo heeft het communisme echter altijd de indruk gegeven dat het loyaliteit vereenzelvigt met slaafse onderwerping.

Door e n eenzijdige Bijbeluitleg komt hij er ook toe om te schrijven dat de kerk geen weerstand mag bieden, als het recht op vrije verkondiging wordt ingekort. Barth schrijft: „Geloof u ook niet, dat deze beschouwing van het evangelie...“

AANKLACHT van de nozems

Omdat gij zwak zijt hebt gij ons halfsterken genoemd; en daarmee veroemt gij een generatie tegen wie gij gezondigd hebt, Omdat gij zwak zijt, Wij gaven jullie twintig jaar de tijd om ons sterk te maken, sterk in de liefde, sterk in goede wil. Maar gij hebt ons halfsterk gemaakt, Omdat gij zwak zijt, Uw voze „Nee“ stond scheefgezaakt voor de verboden dingen. En we hoefden maar even te schreeuwen dan namen jullie dat „Nee“ en zeiden „Ja“, om jullie zwakke zenuwen te sparen. En dat noemden jullie „Liefde“.

Maar in de stad vind je geen vossen en geen bos-anemonen. En hoe je het leven tegemoet treedt hebt gij ons niet geleerd. Wij zouden zelfs aan God willen geloven, aan een oneindig sterke, die alles begrijpt en één die wil dat wij goed zijn. Maar toen nu eens voor elk van ons die herrie maakt, één van U, die in 't verborgene goed is. Stuur, in plaats van te dreigen met de gummistok, mannen op ons of die ons de weg wijzen, niet met woorden, maar met hun leven. Maar gij zijt zwak. De sterken gaan het oerwoud in en maken negers gezond. Omdat zij u verachten. Zoals wij. Want gij zijt zwak en wij zijn halfzwak. Moeder, probeer te bidden want die zwakkelingen hebben pistolen.

Wij zijn halfsterk, en onze zielen zijn niet half zo oud als wij. En wij maken herrie, omdat wij niet willen huilen — na alle dingen die gij ons niet geleerd hebt. Wij kunnen rekenen en lezen en men vertelde ons hoeveel meel- draden het bos-anemoontje telt. Wij hebben geleerd hoe vossen leven en kennen de bouw van de akkerpaardestaart. Wij hebben geleerd stil te zitten en de vinger op te steken om dat van de vossen en de bos-anemonen op te zeggen.

Na 47 jaar....

Na 47 jaar hebben de kerkeraden van Serooskerke en Vrouwenpolder een zogenaamd grensgeval tot een goed eind gebracht. Het ging hier om een gezin waaromtrent de classis reeds op 8 november 1911 uitsprak dat het kerkelijk bij Vrouwenpolder zou behoren. Door verschillende omstandigheden werd dit besluit niet ten uitvoer geleid, totdat nu, eindelijk, door heide kerken overeenstemming werd bereikt en het gezin binnenkort kerkelijk inderdaad bij Vrouwenpolder zal behoren. Een wel zeer verlate uitvoering van een stokoud classiesluit. (Centraal Weekblad)

MIEBEL bij de massajeugd

Stafdispuut

Weg was Hankie. Hoe 't precies kwam, weet ik niet, maar we hebben het er op de stafvergadering nog uitvoerig over gehad. Iemand van ons begon er opeens over; toen waren de verdere reacties nog al uiteenlopend. „Mij best!“ — zei Joke — „Opgeruimd staat netjes! Je legt met zo'n kind toch geen eer in. Dat hangt er hier een poosje bij; dat steekt dan naar wat anders over; dat verwisselt nog eens een paar keer opnieuw. Nou, en dan is het afgelopen. Nu wikkelt ze chocolaatjes in en de volgende maand of over twee maanden zit ze weer in 'n andere branche...“. Ze zei het allemaal wat onverschillig.

Of nee, dat is het woord niet; eerder wat korigheid. In ieder geval net of ze deed dat ze er niets om gaf, terwijl ze er blijbaar wel om gaf. 't Verbaasde me 'n beetje: Joke pleegt gewoonlijk positiever ingesteld te zijn. Niet zo gauw op haar teentjes getrapt, of was ze dat misschien helemaal niet? Gek, ik ontdek altijd zoveel uiteenlopende mogelijkheden bij mijn medemens. Daarom durf ik nooit goed te zeggen wat ze denken. Ronald, de vicaris durfde dat wel te doen: „Zo moet je niet spreken...!“ — begon hij prekerig. Hij kreeg geen kans de zin af te maken, want Tina de toelidsleider wou voort aan de

Uit de **VOLKSWIJK**

verder. „Mag de kerk zich verzetten, als de staat haar het recht ontnemt om het woord in alle openbaarheid uit te dragen?“ „Is het juist van de kerk, dat zij predikanten onder tucht plaatst, die de druk niet langer kunnen verdragen en hun gemeente in de steek laten door naar het westen te vluchten?“ De vragen stapelen zich op en het zijn niet slechts vragen van één enkele man, het zijn vragen, waarmee de hele kerk in Oost-Duitsland worstelt.

Het antwoord?

En het antwoord? In 45 pagina's vol moeizame zinnen wijst Barth de man een weg. Maar is het de weg van de Bijbel? Velen hebben ernstige bedenkingen, omdat Barth de Kerk oproept tot weerloosheid, en de christenen toestaat om de communistische loyaliteitsverklaring te tekenen.

Eer Barth zich er toe zet, om de vragen te beantwoorden, schrijft hij een inleiding om uit te leggen waarom hij tot nu toe gezwegen heeft. Het is alsof vele verontwaardigde opmerkingen over zijn zwijgen een tere plek in zijn hart hebben geraakt. Hij kan het tenminste niet nalaten eerst de Amerikaanse theoloog, Reinhold Niebuhr, een veeg uit de pan te geven. „Waarom zwijgt Karl Barth over Hongarije?“ schreef deze en nu antwoordt de theoloog van Bazel: „Op die vraag ben ik indertijd met geen woord ingegaan. Het was met de klomp aan te voelen, dat dit geen echte vraag was. Zij kwam niet voort uit de praktische nood van een christen, die met een ander tot uitwisseling van gedachten en tot gemeenschap wil komen, maar uit de zelfverzekerdheid van een uitgekoekt westers politicus, die, zoals politici dat graag doen, een tegenstander op glad ijs wil lokken om mij zijn primitief anticommunisme te laten belijden of me als een heimelijke communist te ontmaskeren.“

Op glad ijs

Karl Barth heeft zich nu op glad ijs gewaagd. We zijn van mening dat deze brief ons duidelijk leert waarom Barth in de dagen van de Hongaarse opstand zweeg.

evenals de vriendschap uit Nederland...

„Niets“

Toch gingen we niet in dit huis op bezoek om u te vertellen van de dingen die allemaal nodig zijn. We gingen eigenlijk zo maar naar binnen, uit belangstelling, want er gebeurde „niets“: geen jubileum, geen opening van een nieuwe vleugel, niets... Tenminste, als u het „niets“ wilt noemen, dat werk van evangelische naastenliefde wordt verricht, de verzorging van zieke medemensen, die door de Schepper de adem van het leven kregen ingeblazen. Een eenvoudig werk in het geloof, dat barmhartigheid het altijd wint.

dat de atheïsten God wel kunnen loochenen, maar niet kunnen ontlopen. Trouwens de god, die zij loochenen, is de god, die zij hebben gezien in de levens van de christenen, niet de God die hemel en aarde heeft geschapen. Barth raadt: Als u een man hoort pochen, dat hij God wel kan missen, moet u hem niet eren door angstig in uw schulp te kruipen, maar zijn ongeloof met een vrolijk ongeloof beantwoorden, een ongeloof in de kracht van deze man.

Maar de brief heeft ook andere aspecten. Barth gaat uit van de tekst over de brullende leeuw, die rond gaat om te verslinden, nl. I Petrus 5:9. Hij geeft toe dat wel iets van die brullende leeuw openbaar wordt in het communisme, maar weigert het communisme met de duivel en de antichrist te vereenzelvigen. Barth ziet in de westerse wereld veel meer trekken van de antichrist dan in het harde communisme. Hij schrijft: „Bij u openbaart het totalitaire systeem zich openlijk in partij, propaganda en politie; in het westen in het geniep via de almachtige pers, privé-bezit, protserigheid en publieke opinie.“

Barth verzet zich met hand en tand tegen het zwart-wit schema dat het goddeloze oosten stelt tegenover het christelijke westen. Van een christelijk westen wil hij niets weten. Voor hem zijn beide systemen even verwerpelijk.

Tuchtroede

Barth heeft oog voor de mogelijkheid dat in het communisme het gericht van God openbaar wordt. Hij noemt het zelfs de tuchtroede van God, die de kerk tot bekering moet roepen. Maar hij wil de vrijheid van het westen niet zien als een genade van God om ons nog de gelegenheid te geven tot bekering te komen. Barth, die het westen en vooral de christenen daar een zwart-wit schema verwijt is vervallen in een even primitief zwart-wit schema. Het westen is volgens Barth op weg naar een zelfverloren ondergang. Heeft hij het geloof verloren in de mogelijkheid van een geestelijk ontwaken?

Deze instelling blijkt het beste uit de antwoorden, die Barth geeft op de vragen. Daar is b.v. de vraag of het geoorloofd is te bidden dat God het communistische regiem zal wegnemen. Wie deze vraag leest, denkt onmiddellijk aan het boek Richteren, waar we telkens weer lezen: „Toen riepen de Israëlieten tot de Here.“ Barth echter vraagt: „Bent u niet bang dat God uw gebed zou kunnen verhoren en u op een morgen plotseling zoudt ontwaken bij de „vleespotten van Egypte“ met verplichtingen aan de „American way of life“?

Onverantwoord

We geloven dat Barth hier een volkomen onverantwoorde tegenstelling maakt. Het is de vraag of we de „American way of life“ (de Amerikaanse levensstijl) op een lijn mogen stellen.

KERK EN POLITIEK

De verkiezing begint haar schaduwen vooruit te werpen in de kerkbladen. In „Hervormd Nederland“ schrijft ds. F. H. Landsman:

Als hervormden trekken wij gaarne te velde tegen het euvel van de verzuiling. Terecht, naar het ons voorkomt, als wij daarmede bedoelen op te trekken tegen de ontkerstening van de algemene instellingen en organen in ons volksleven, die het onvermijdelijk gevolg van een radicale verzuiling zou zijn.

Maar anderzijds vergeten wij daarbij wel eens dat wij er dankbaar voor mogen zijn dat er nog krachten, die in het christelijk geloof haar oorsprong vinden, in ons volksleven werkzaam zijn en zich ook in het gewone leven willen laten gelden.

ONFEILBAARHEID

Prof. dr. J. Severijn haakt aan bij een kerkelijk Oudejaarsoverzicht in „Woord en Dienst“ en schrijft in „De Waarheidsvriend“:

Waarlijk, dit conflict met de belijdenis aangaande de Heilige Schrift, wordt niet overwonnen door wat de secretaris aangeeft als noodzakelijk nl. „de leer van de onfeilbaarheid van de openbaring Gods, waarvan de Schrift de oorkonde is, opnieuw te doordenken.“ Het gaat niet om de doordenking, maar het gaat om de doorleving van de waarheid Gods, die ons in de Heilige Schrift wordt voorgesteld. Theologie kan de kerk niet uit de nood helpen, maar geloof in de Christus der Schriften.

door de Amerikanen? Is God niet machtig om te verlossen? Volgens Barth mag het volk niet bidden om bevrijding. Het doet er beter aan te bidden om als oprecht christen achter het ijzeren gordijn te mogen leven.

We hebben ons afgevraagd bij het lezen van deze brief of de theoloog van de „triomf der genade“ achter het gericht van God geen genade kan ontdekken. Barth schijnt een daadwerkelijk verlossende genade over het hoofd te zien.

Tot twee maal toe roept hij dan ook de christenen van Oost Europa toe, om toch vooral Jeremia 29 te lezen. De profeet roept naar de ballingen van Babylon op om zich te onderwerpen aan de overweldiger. Maar Barth maakt beslissend een verkeerd gebruik van dit hoofdstuk. Als Jeremia de brief schrijft weet hij dat de onderwerping zeventig jaar zal duren. Hij roept daarom niet in de eerste plaats op tot overgave aan de onderdrukker, maar tot onderwerping aan Gods oordeel, wetend dat achter dit oordeel reeds de genade van God openbaar wordt. Hoe anders liggen de zaken in het boek Richteren, waar God door zijn richters telkens weer oproept tot opstand. Barth is zo onder de indruk van Jeremia dat hij de trompetten van de Richteren niet meer hoort.

Dit is dan ook de rede dat hij tegen de Oost-Duitsers zegt om maar de door de communisten geëiste loyaliteitsverklaring te ondertekenen. Bovendien geeft hij eerst een westerse interpretatie aan het woord loyaliteit. Voor Barth houdt het riet de totale overgave in, want hij schrijft: „Er is nog zo iets als een loyale oppositie.“ Ons heeft het communisme echter altijd de indruk gegeven dat het loyaliteit vereenzelvigt met slaafse onderwerping.

Door een eenzijdige Bijbeluitleg komt hij er ook toe om te schrijven dat de kerk geen weerstand mag bieden, als het recht op vrije verkondiging wordt ingekort.

Barth schrijft: „Geloof, u ook niet, dat deze boodschap van het evangelie voldoende macht bezit om zich, waar de oude „ruimten“ (voor de verkondiging) ons ontvallen nieuwe ruimten te verschaffen.“ Als Barth dit zo stelt, moeten we zeggen: Neen! Het evangelie heeft deze kracht niet, want het evangelie mag niet losgemaakt worden van de verkondiger.

Barth legt zo grote nadruk op de soevereiniteit van God, dat hij de verantwoordelijkheid van de mens uitschakelt. Hij wankelt op de grens van passiviteit en fatalisme, en komt er zo toe een derde weg te zoeken, waar geen derde weg is.

Te fatalistisch

Hoeveel waardevolle gedachten deze brief ook bevat, we konden bij het lezen ons niet aan de gedachte onttrekken dat de schrijver een Eli is geworden, die zelfs zijn eigen zoons niet meer vermaande, in plaats van een Elia die Ahab zijn zonden aanzegde. Tussen de regels menen we gelezen te hebben, waarom hij zweeg in de dagen van Hongarije. Hij zweeg niet, omdat hij niet wilde kiezen tussen West en Oost, zoals hij zelf denkt en in zijn brief ook schrijft. Barth zweeg omdat hij al te fatalistisch in de overweldiger alleen de tuchtroede van God ziet. Hij schijnt te verwaarlozen dat God ook de overweldiger in Zijn oordeel plaatst, en daarom profeteert hij niet tegen onrecht, maar buigt ervoor.

Jarenlang hebben theologen en christenen op deze brief gewacht. Het zwijgen is nu gebroken; Barth heeft gesproken; had hij maar gezwegen. Bijna hadden we gevraagd: „Brult de leeuw van Bazel niet meer?“

Brief an einen Pfarrer in der Deutschen Demokratischen Republik; Karl Barth, uitgave Evangelischer Verlag, Zollikon, voor Nederland: Callenbach in Nijkerk.

Wij kunnen rekenen en lezen en men vertelde ons hoeveel meel- draden het bos-anemoontje telt. Wij hebben geleerd hoe vossen leven en kennen de bouw van de akkerpaardestaart. Wij hebben geleerd stil te zitten en de vinger op te steken om dat van de vossen en de bos-anemonen op te zeggen.

Na 47 jaar hebben de kerkeraden van Serooskerke en Vrouwenpolder een zogenaamd grensgeval tot een goed eind gebracht. Het ging hier om een gezin waaromtrent de classis reeds op 8 november 1911 uitsprak dat het kerkelijk bij Vrouwenpolder zou behoren. Door verschillende omstandigheden werd dit besluit niet ten uitvoer gelegd, totdat nu, eindelijk, door beide kerken overeenstemming werd bereikt en het gezin binnenkort kerkelijk inderdaad bij Vrouwenpolder zal behoren. Een wel zeer verlate uitvoering van een stokoud classisbesluit.

(Centraal Weekblad)

MIEBEL

bij de massajeugd

Stafdispuut

Weg was Hankie. Hoe 't precies kwam, weet ik niet, maar we hebben het er op de stafvergadering nog uitvoerig over gehad. Iemand van ons begon er opeens over; toen waren de verdere reacties nog al uiteenlopend. „Mij best!“ — zei Joke — „Opgeruimd staat netjes! Je legt met zo'n kind toch geen eer in. Dat hangt er hier een poosje bij; dat steekt dan naar wat anders over; dat verwisselt nog eens een paar keer opnieuw. Nou, en dan is het afgelopen. Nu wikkelt ze chocolaatjes in en de volgende maand of over twee maanden zit ze weer in 'n andere branche...“ Ze zei het allemaal wat onverschillig.

Of nee, dat is het woord niet; eerder wat korzellig. In ieder geval net of ze deed dat ze er niets om gaf, terwijl ze er blijkbaar wel om gaf. 't Verbaasde me 'n beetje: Joke pleegt gewoonlijk positiever ingesteld te zijn. Niet zo gauw op haar teentjes getrapt, of was ze dat misschien helemaal niet? Gek, ik ontdek altijd zoveel uiteenlopende mogelijkheden bij mijn medemensen. Daarom durf ik nooit goed te zeggen wat ze denken.

Ronald, de vicaris durfde dat wel te doen: „Zo moet je niet spreken...!“ — begon hij prekerig. Hij kreeg geen kans de zin af te maken, want Tim de jeugtleider wou weer eens de leukste zijn en zei galmend:

„Zuster!“ Hij gaf werkelijk een beeldige imitatie van Ronalds stem.

HET GAF EVEN een stoornis in het gesprek. Dat doet het altijd als je bij de vicaris wat uithaalt. Hij is al bezig om zo verschrikkelijk erg dominee te worden. Hij bouwt hele tospraken in zijn hoofd op, en als er dan een kink in de kabel komt, dan is hij finaal in de war. Ik hoop voor hem dat er nooit iemand tijdens zijn toekomstige diensten zal flauwvallen of zo: dan zal hij volmaakt van de kaart zijn. „Zuster?“ herhaalde hij nu enkel maar verwonderd. En dat klonk toen weer alsof een of ander Tiroler mannenkoor met wegstervende echo's werkte. Tim jankte van vreugde.

„Ach niks“, zei ik troostend, en verbeet een glimlach. „Aaaa!“ — zei Ronald, wien een lichtje begon op te gaan. Er is weinig méér kwetsend voor je zelfrespect dan te laat te merken dat ze min of meer de gek met je steken. Hij moest erg lang naar nieuwe woorden zoeken.

WE WACHTTEN sereen tot hij zo ver was; het interesseerde ons toch ook wel om zijn mening te vernemen. Toen hij eenmaal een beter aanloopje genomen had slaagde hij er gauw genoeg in om zijn inzichten wereldkundig te maken.

„Het moet ons wel kunnen schelen“ — zo was ongeveer zijn betoog — „indien ze plotseling wegblijven. Ons werk is dan niet af. Wij hebben ergens gefaald...“ Tim trok bij die mededeling een bedenkelijk snuit; ik gaf 'm gauw 'n knipoog om asjeblijft die snuit te houden ook, en hij deed dat gelukkig. Tim heeft een felle haat tegen alle domineestaal. En zeg zelf: is „ergens gefaald hebben“ geen afschuwelijk bargoens; engels bargoens?

„We zijn niet serieus genoeg geweest!“ — verkondigde Ronald verder — „Waarschijnlijk zit 'm dat in ons hele systeem. Ik denk wel eens dat ons totale onderricht verkeerd is, en dat het daardoor komt. Ik las ergens dat we het kind nooit gelegenheid geven om vragen te stellen. We beleren het kind; we onderwijzen het; maar het kan zijn vragen niet kwijt. We denken dat we 't kind ernstig nemen, maar dat doen we niet. In Israël...“

HIJ RAAKTE OP Z'N praatstoel; hij hield zijn vingers met de toppen tegen mekaar aan.

„Loop naar de pomp!“ — viel Joke opeens uit. Ze was spin-nijdig. „Ik heb ook wat gelezen. Als je zo met je vingers zit, dan voel je je mijlen ver boven de rest verheven. Dat heb ik gelezen! En je hoeft niet te doen of we allemaal catechisaties geven!“ Joke sloeg me met verstomming. We plegen elkaar duidelijk de waarheid te zeggen, maar dit was wel een erg vernietigende frontaanval.

„Ik vind het eigenlijk best interessant“, zei Gerda. Ze is onze maatschappelijk werkster. Ik heb haar — geloof ik — nog nooit voorgesteld. Maar haar aanpak is weldoordacht en subliem. Deze keer ook: „Wat was dat in Israël?“

„Daar ging het hele onderwijs met vragen“, zei de vicaris deskundig. „Er werd niet gedoceerd, maar de kinderen mochten hun vragen stellen!“

„Nou mij vragen ze genoeg! Alle mensen!“ — zei Joke snibbig: Toen deed ze eerst haar mond open om met voorbeelden te komen, doch sloot 'm meteen weer. Ze bloosde en dat stond haar charmant. En Gerda bracht magistraal het gesprek op een neutraler vlak; deskundig, weldoordacht en subliem. Ja, je kunt wat opsteken op onze stafvergaderingen. En in je zak steken ook!

MIEBEL